

Måndagen den 10 februari

Kl. 12.00

*Återkallelse av
motioner*

*Om föreningen av
Östersjön*

1 § Återkallelse av motioner

Anf. 1 TALMANNEN:

I skrivelse den 6 februari 1986 har Ylva Annerstedt återkallat de av henne väckta motionerna 1985/86:Sk703 om ändrade regler för förhandsbesked i taxeringsfrågor och 1985/86:Ub271 om kostkunskap i skolan.

Jag har därför avskrivit dessa motioner.

Skrivelsen lades till handlingarna.

2 § Svar på interpellation 1985/86:86 om föreningen av Östersjön

Anf. 2 Statsrådet INGVAR CARLSSON:

Herr talman! Pär Granstedt har frågat mig om regeringen är beredd att ta initiativ till dels en minskning av de svenska utsläppen till Östersjön, dels en internationell räddningsplan för Östersjön där samtliga Östersjöstater deltar.

Jag delar Pär Granstedts oro inför utvecklingen av Östersjöns miljö. I denna vecka kommer ett möte inom ramen för konventionen om skydd för Östersjöområdet marina miljö, den s. k. Helsingforskonventionen, att behandla en utvärdering av miljötillståndet i Östersjön. I utvärderingen påvisas bl. a. att det under perioden 1980–1985 uppträtt tydliga tecken på övergödning av Östersjön. Svavelväte förekommer nu i större omfattning än tidigare.

Jag vill erinra om de betydande satsningar som under efterkrigstiden gjorts för att förbättra vår vattenmiljö. Det finns många exempel på hur vi nedbringt utsläppen direkt och indirekt till Östersjön. Åtskilliga miljoner kronor har t. ex. investerats i avloppsreningsverk. Svensk cellulosaindustri har kraftigt skurit ner sina utsläpp. Inom Helsingforskonventionens ram har Sverige aktivt medverkat i ett samarbete som syftar till att alla strandstaterna vidtar utsläppsbegränsande åtgärder.

Nästan alla åtgärder för att skydda vår miljö påverkar direkt eller indirekt Östersjöns miljö, eftersom de flesta föreningar förr eller senare hamnar i havet. De åtgärder som vidtagits och fortlöpande vidtas kan sägas ha karaktären av en räddningsplan för Östersjön.

Det är emellertid nödvändigt med fortsatt stora ansträngningar för att

förbättra miljön i Östersjön. Därvid krävs både nationella insatser och sådana åtgärder som behöver behandlas tillsammans med andra Östersjöstater.

Anf. 3 PÄR GRANSTEDT (c):

Herr talman! Jag ber att få tacka statsrådet Ingvar Carlsson för svaret på min interpellation. Anledningen till att jag ställde interpellationen var just den utvärdering av miljösituationen i Östersjön som nu tydligen kommer att behandlas i ett möte om en vecka och som ju statsrådet hänvisade till i sitt svar. Den här utvärderingen är mycket oroväckande, för den visar att miljösituationen i Östersjön stadigt försämras. De områden som i praktiken är döda, där det alltså inte finns syre och inga fiskar eller andra varelser kan leva, sprider sig. Det är inte längre bara de stora djupen som på det här viset blivit helt livlösa, utan det är också mycket grundare områden. Vi kan se fram emot, om ingenting någorlunda radikalt görs, en utveckling där större och större delar av Östersjön helt enkelt blir dött hav.

Det finns exempel i andra delar av världen där stora insjöar och t. o. m. innanhav mer eller mindre är sterila. Men tanken att vårt eget hav, Östersjön, till stora delar skulle bli ett sådant sterilt hav är skrämmande. Det är skrämmande ur ekonomisk synpunkt, eftersom vi har en viktig fiskerinäring i Östersjön. Det är skrämmande med hänsyn till Östersjöns stora betydelse ur rekreationssynpunkt för miljoner svenskar och andra. Det är naturligtvis dessutom ur allmän ekologisk synpunkt någonting helt oacceptabelt.

Mot bakgrund av den pågående försämringen av situationen i Östersjön är jag litet förvånad över att statsrådet Carlsson ägnade så mycket av sitt svar åt att tala om vad som redan har gjorts. Jag vet naturligtvis att man har byggt ut avloppsreningen här i landet och att man har skärpt kraven på rening av utsläpp från industrier osv. Det är riktigt, och det är bra alltsammans. Men vi ser ju att det är otillräckligt. Det räcker inte till att förbättra Östersjöns status. Det är t. o. m. så att de åtgärder som har vidtagits inte räcker för att hålla den miljöförstörelse som redan har skett på konstant nivå.

Trots de åtgärder som Ingvar Carlsson pekar på och som är väl kända, försämras miljösituationen i Östersjön i ganska rask takt. Det innebär att det som har gjorts hittills är alldeles otillräckligt. Det behövs mycket mera kraftfulla insatser från svensk sida och inte minst internationellt för att få ner utsläppen.

Något som är en stor brist är att de kommunala avloppsreningsverken, som har byggts ut i så rask takt, ofta inte har någon kvävereduktion. Det innebär att kväveutsläppen är betydande, och kväve är ju en stor bov, framför allt när det gäller övergödningen av Östersjön.

Dessutom måste vi komma med åtgärder mot industrins utsläpp, även sådana som går ut i luften och så småningom återförs till vattnet, urlakningen från jordbruksjordar, bilismen, som är en viktig föroreningskälla, osv.

I min interpellation frågade jag vilka initiativ regeringen var beredd att ta för att dels komma betydligt längre när det gäller svenska utsläpp än vad vi har gjort i dag, dels få till stånd en internationellt förankrad räddningsplan för Östersjön. Statsrådet säger: "De åtgärder som vidtagits och fortlöpande vidtas kan sägas ha karaktären av en räddningsplan för Östersjön." Det låter

ju bra, om det inte var för det som jag redan konstaterat, nämligen att det som sker är helt otillräckligt. Det är inte någon räddningsplan om resultatet är att större och större delar av Östersjön blir utan liv. Vad är det för en räddningsplan? Östersjön räddas ju inte, i varje fall inte med de åtgärder som vidtagits hittills.

Därför vill jag fråga statsrådet Ingvar Carlsson: Tycker regeringen att de åtgärder som har vidtagits och är planerade på det här området är tillräckliga? Tror regeringen att man räddar Östersjön med de här åtgärderna?

Om svaret är nej, då är frågan: Vilka initiativ är regeringen beredd att ta, nationellt här i Sverige och internationellt, bl. a. inom Östersjökommissionens ram? Det utvärderingsmöte som skall ske om Östersjöns miljösituation och som nämns i svaret vore ju ett utmärkt tillfälle att försöka få till stånd den mera radikala och långtgående räddningsplan för att stoppa övergödningen och förgiftningen av Östersjön som jag har efterlyst i min interpellation.

Anf. 4 Statrådet INGVAR CARLSSON:

Herr talman! På Pär Granstedts konkreta fråga, om vidtagna åtgärder är tillräckliga, är svaret nej. Om de hade varit tillräckliga skulle svaret ha haft en annan utformning.

Jag vill erinra om att jag för kort tid sedan hade en överläggning om denna fråga med min finske kollega. Om några veckor kommer den polske miljöministern på officiellt besök i Sverige, då vi kommer att diskutera den här frågan.

Jag tog nyligen ett beslut, som från olika håll har blivit kritiserat. Det gällde Garpenberg, som är en av de orter som har den allvarligaste urlakningen av farliga ämnen via Dalfälven ut i Östersjön. Det innehöll mycket hårda miljökrav.

Vi har tagit ett beslut om halvering av kemikalie- och gifthanvändningen i jordbruket, som har blivit kritiserat. Detta spelar en väldig roll för Östersjöns situation.

Vi har lagt på en avgift på handelsgödseln för att minska bruket av handelsgödsel inom jordbruket. Jag ser fram mot ett samarbete med Pär Granstedt och hans partivänner på den punkten.

Jag kommer att ha mycket nära kontakt med berörda länsstyrelser och självfallet också med den ansvariga myndigheten, naturvårdsverket, för att vi tillsammans skall kunna diskutera oss fram till lösningar. Som jag sade i mitt interpellationssvar kommer Östersjöstaterna redan denna vecka att träffas och diskutera de senast framkomna uppgifterna om problemen i Östersjön. Det är alltså inte på något sätt så att vi tar lätt på dessa uppgifter.

Samtidigt bör det dock i sanningens namn sägas att vi inte exakt vet vilka samband som kan finnas mellan utsläppen från industrin och från jordbruket liksom inte heller vilken roll utsläppen från våra kommunikationsmedel, främst bilarna, kan spela i detta sammanhang. Därför försöker vi samtidigt som konkreta åtgärder diskuteras givetvis också förbättra våra kunskaper och därmed lägga grunden för de långsiktiga åtgärderna. Det här handlar ju om effekter i stor skala på Östersjön, men tyvärr också på vattnen utanför den svenska västkusten.

Anf. 5 PÄR GRANSTEDT (c):

Herr talman! Jag har försökt att litet grand beskriva det här problemets storlek. Det handlar alltså om en fortgående "avdödning" av stora delar av Östersjön. Jag tror att det är mycket viktigt att man skapar en stämning bland alla Östersjöns strandstater att det krävs mycket långtgående, snara och radikala åtgärder för att staterna inte skall komma att förenas av ett till stora delar dött hav.

Jag har efterlyst en räddningsplan i detta sammanhang. Statsrådet säger att det som redan görs och det som är på gång ingår i en räddningsplan. När man ser att detta inte har någon som helst verkan för att rädda Östersjön blir man dock litet bekymrad. Statsrådet hänvisar till skärpta reningskrav i ett enskilt fall, nämligen i Garpenberg. Dessa krav tycker jag är bra, men det är ju trots allt fråga om en punktinsats.

Ingvar Carlsson hänvisar också till att man infört en avgift på handelsgödsel. Man bör kanske tillägga att det krävdes insatser från den samlade oppositionen här i riksdagen för att de från denna avgift influtna medlen skulle få användas till vad som naturligtvis behövs för att råda bot på de miljöproblem som jordbruket kan alstra, nämligen forskning, rådgivning och andra åtgärder för att stimulera mera miljövänliga jordbruksmetoder. Vad regeringen ville göra var bara att återigen lägga på ytterligare ekonomiska bördor på jordbruket, fortsätta att driva den prispressningspolitik som har resulterat i exempelvis krav på hårdare rationaliseringar och en ökad användning av handelsgödsel och andra kemikalier. Regeringens åtgärd var som isolerad företeelse bara en ytterligare prispress som skulle ha kunnat förvärra situationen. Det var alltså först i och med vår medverkan som användningen av pengarna kunde få en positiv effekt. Men det handlar trots allt inte om den här typen av punktinsatser, utan det skulle behövas ett övergripande och samordnande program, med svenska och internationella insatser.

Min fråga kvarstår tyvärr obesvarad: Är regeringen beredd att ta initiativ till ett internationellt samordnat program för att rädda Östersjön?

Anf. 6 Statsrådet INGVAR CARLSSON:

Herr talman! Varför tror Pär Granstedt att vi skall ha mötet med samtliga Östersjöstater denna vecka? Det är inte en syjunta eller någon allmän trivselklubb som sammanträder, utan representanter för alla berörda länder, som har till uppgift att konstatera de risker som finns och lägga fram förslag till åtgärder.

Om Pär Granstedt har några konkreta förslag, är jag beredd att se till att de tillförs den svenska delegationen. Vi är intresserade av samarbete på denna punkt, eftersom det är en viktig och angelägen fråga.

Jag har, med en rad konkreta exempel, visat att regeringen fortlöpande vidtar åtgärder för att rädda Östersjön. Vi gör det därför att vi anser det vara en av de mest angelägna målsättningar som vi kan ha för svensk miljöpolitik.

Anf. 7 PÄR GRANSTEDT (c):

Herr talman! Under årens lopp har också jag haft förmånen att delta i en hel del internationella överläggningar. Det är naturligtvis sant att det inte är

fråga om några syjuntor eller trivselklubbar, men det förekommer att resultaten från internationella överläggningar t. o. m. är mindre konkreta än dem från syjuntor, som i allmänhet brukar resultera i åtminstone en del textilaster. Det faktum att ett antal företrädare för olika länder träffas för att diskutera en rapport är inte alls någon garanti för att man verkligen får till stånd ett internationellt samordnat program av det slag som jag har efterlyst.

Jag har under ett antal repliker i denna debatt försökt att få ett besked från statsrådet om huruvida den svenska regeringen är beredd att ta initiativ för att få till stånd ett internationellt samordnat program. Jag har inte erhållit något klart besked. Statsrådet har inte sagt: Jo, vi skall ta ett sådant initiativ. Med utgångspunkt i det nyligen presenterade ganska alarmerande materialet skall vi kräva att alla Östersjöstater går samman och ställer hårda krav på effektiv rening och en begränsning av utsläppen, dvs. utformar en gemensam målsättning för hur vi skall minska utsläppen till Östersjön under de närmaste åren.

Någon utfästelse från Ingvar Carlsson om att Sverige skall ta ett sådant initiativ har jag alltså inte kunnat få. Frågan kvarstår därför: Är den svenska regeringen beredd att i den krissituation som nu håller på att utveckla sig ta initiativ till ett internationellt samordnat program för att rädda Östersjön?

Överläggningen var härmed avslutad.

3 § Svar på interpellation 1985/86:103 om åtgärder mot spridning av sjukdomen aids

Anf. 8 Socialminister GERTRUD SIGURDSEN:

Herr talman! Göran Ericsson har frågat mig om följande:

1. Vilka åtgärder avser statsrådet vidta för att stärka smittskyddsorganisationen i länet, så att samhällets i smittskyddslagen föreskrivna åtaganden skall kunna följas?
2. Vilka föreskrifter avser statsrådet i avvaktan på ändringar i sekretesslagen lämna till berörda myndigheter om hur de bör agera i informationsfrågan när personer befaras ha blivit smittade?

Göran Ericsson tar i sin interpellation upp frågor som berör behovet för personer i den HTLV-III-smittades närmaste omgivning att känna till smittan för att kunna skydda sig. Behovet av information till de personalkategorier som kommer i närtkontakt med en HTLV-III-smittad framhålls särskilt. Vidare anser Göran Ericsson att sjukvårdshuvudmännen saknar resurser för informations- och skyddsarbetet vad gäller de anhöriga till smittade.

Den första frågan gäller vilka åtgärder jag avser att vidta för att stärka smittskyddsorganisationen i länet. Jag vill nämna att smittskyddskommittén i sitt betänkande (SOU 1985:37) Om smittskydd föreslagit att varje landsting skall ansvara för smittskyddet inom sitt område i samarbete med andra myndigheter som berörs av smittskyddet. Smittskyddet i smittskyddslagen skall enligt kommittén enbart gälla personinriktade åtgärder.

Remissbehandlingen av smittskyddskommitténs betänkande har nyligen avslutats. Flertalet remissinstanser har varit positiva till utredningens förslag och ansett det naturligt att ansvaret för det personinriktade smittskyddet övergår till landstingen, där den medicinska kompetensen finns. Arbetet på den nya smittskyddslagen kommer att bedrivas skyndsamt. I det sammanhanget kommer naturligtvis också organisationen av det nya smittskyddet att närmare behandlas. Jag vill dock redan nu uttala min uppfattning att det är angeläget att en förstärkning av smittskyddsorganisationen kommer till stånd så snart som möjligt. Inom departementet överväger vi en rad åtgärder som förutsätter att smittskyddsläkaren får en mer offensiv roll i smittskyddsarbetet.

När det gäller den andra frågan vill jag framhålla följande:

Smittämnet HTLV-III överförs i huvudsak vid sexuella kontakter och vid blod-mot-blod-kontakter, främst genom förorenade injektionssprutor såsom när narkomaner använder gemensamma sprutor. Risker för smittspridning vid behandling med blod och blodprodukter inom hälso- och sjukvården är numera i allt väsentligt eliminerad. Sedan sommaren 1985 testas samtliga blodgivare i landet, och blodpreparat till blödarsjuka värmebehandlas.

Socialstyrelsen har i sina föreskrifter (SOS FS 1985:20) om tillämpningen av smittskyddslagen på fall av HTLV-III-infektion behandlat frågan om behovet av information för personal inom hälso- och sjukvården som kommer i kontakt med HTLV-III-smittade personer. Av socialstyrelsens föreskrifter framgår att behandlande läkare skall informera den smittade om att denne vid besök inom hälso- och sjukvården och tandvården bör upplysa den som behandlar honom att risk för blodsmitta kan föreligga i samband med behandling.

Av föreskrifterna framgår också att socialstyrelsen mot bakgrund av nuvarande kunskaper om hur smittämnet sprids ansett att det inte finns något behov av generella föreskrifter för att hindra HTLV-III-smittade personer att delta i visst slags arbete eller utbildning. Den behandlande läkaren bör dock vara uppmärksam på att det i det enskilda fallet kan finnas behov av föreskrifter för att hindra risken för smittspridning i samband med den smittades arbete.

Medicinska experter anser således att risken är mycket liten för att smitta skall spridas till arbetskamrater och andra personer i den smittades närmaste omgivning. Såvitt man känner till finns inget fall av socialt överförd smitta.

Vid aidsdelegationens senaste sammanträde i januari lämnade chefen för kriminalvårdsstyrelsen en redogörelse för de åtgärder som vidtagits för att förebygga spridning av HTLV-III-smitta inom kriminalvården. Han uppgav bl. a. att cheferna för de olika kriminalvårdsanstalterna underrättas i samband med intagningen om fall av HTLV-III-smitta.

Vad gäller frågan om huruvida anhöriga till en HTLV-III-smittad skall underrättas om undersökningsresultatet vill jag framhålla följande:

Som Göran Ericsson säkert känner till är sekretesskyddet för uppgifter om enskildas hälsotillstånd och andra personliga förhållanden mycket starkt. Sekretessen i hälso- och sjukvårdsverksamheten regleras i första hand i 7 kap. 1 § sekretesslagen. Skyddet för sådana uppgifter gäller också i förhållande till anhöriga. Risker för smittspridning inom en familj bedöms

som mycket liten. Som jag nyss konstaterade finns inget känt fall av socialt överförd smitta.

I samband med tillämpningen av smittskyddslagens bestämmelser på HTLV-III-infektion har krav framställts från olika håll om lättnader i sekretessen. Smittskyddsläkarna har rapporterat att sekretesslagen i vissa situationer utgör ett hinder för dem i deras arbete.

Inom socialdepartementet är vi medvetna om att sekretesslagstiftningen i vissa fall har inneburit att smittskyddsarbetet inte har kunnat bedrivas med den effektivitet som varit önskvärd. Lösningen på dessa problem är emellertid inte så enkel att man bara kan undanröja de sekretesshinder som finns. Det gäller här att göra en avvägning mellan å ena sidan skyddet av den enskildes integritet och å andra sidan samhällets behov av att skydda sig mot en livshotande sjukdom. Vi överväger för närvarande vilka åtgärder som bör vidtas i bl. a. sekretesshänseende.

Frågan har också diskuterats i aidsdelegationen, där samtliga riksdagspartier numera är representerade.

Anf. 9 GÖRAN ERICSSON (m):

Herr talman! Jag vill först tacka för svaret på min interpellation och dessutom poängtera att det är ett innehållsrikt och väl balanserat svar.

I min interpellation har jag pekat på den svaga situation som smittskyddet för närvarande har. Jag medger att jag i förstone såg existerande resurstilldelning såsom det omedelbara problemet, i andra hand smittskyddsläkarens ställning.

Jag tror att det är oerhört viktigt att smittskyddsläkarens roll alltmer stärks på det sätt som man tycks överväga inom departementet. Min följdfråga här blir då: Kommer smittskyddsläkarens verksamhet att utvecklas efter samma organisatoriska mönster som länsläkarorganisationen hade och som vi alla sörjer?

När det gäller min andra fråga så inser jag denna frågas vidd och komplikation och hade egentligen inte väntat mig ett mer precist svar. Men frågan är viktig från många synpunkter. För den enskilde är det trygghet som i detta fall samhället skall stå för genom smittskyddsorganisationen. Vi är nu i en ny situation. HTLV-III-smitta kan överföras på flera olika sätt, en del mer socialt och etiskt acceptabla än andra. Om vi nu har socialtjänstemän, sjukvårdspersonal och poliser eller andra grupper som får kännedom om att händelser inträffat, där smittorisken är överhängande, hur skall de då agera mot den som förväntas ha blivit smittad, och hur skall smittskyddet i samhället agera gentemot den smittades anhöriga? Vilken attityd intar samhället mot de redan smittades anhöriga, som vi redan känner?

Herr talman! Denna fråga är av utomordentligt stor betydelse för de människor som ovedersägligen blir och är att betrakta som högriskgrupper.

Har samhället rätt att låta dem leva vidare i okunskap om den utsatta situation de befinner sig i? Från samhällets synpunkt gäller det att inte enbart identifiera dem som lider av sjukdomen utan också alla dem som bär på antikroppar och att kartlägga deras situation. I detta intresse ligger också att medverka med råd och samtal, så att de själva antar ett levnadssätt som minimerar fortsatt smittspridning. I denna ansträngning är naturligtvis

skyddsintresset för tredje man utomordentligt viktigt. Statsrådet nämner åliggandet som HTLV-III-smittade personer har att upplysa personal inom hälso- och sjukvården om den smitta de bär på, så att personalen kan vidtaga lämpliga åtgärder för att undgå s. k. blodsmitta.

Men visst klingar det en aning falskt, herr talman, att tandläkaren och tandsköterskan, läkaren och sjuksystemen på läkarmottagningen skall ha denna kunskap om smittan hos en person, en smitta som vi i dag saknar behandling för, men att hustrun och barnen skall sväva i okunnighet om denna dramatiska situation i familjen. Det finns naturligtvis ingen logik i detta, och jag anar att också statsrådet intar den ståndpunkten i frågan. Kruxet är hur detta i praktiken skall ordnas.

Herr talman! Sammanfattningsvis kan man påstå att HTLV-III-smittan skapat en rad svåra problem, som både samhället och enskilda människor ställts inför. Vi är i vårt land långt framme i arbetet att hindra smittspridning och ta hand om dem som drabbats. Enligt min mening skall vi ta vara på den enighet som råder och på det sättet skapa en debattnivå och information som mer lugnar än oroar. Vi är långt framme även på det området, och låt mig få önska statsrådet lycka till i det arbete som pågår inom departementet.

Anf. 10 DANIEL TARSCHYS (fp):

Herr talman! Socialutskottet inleder i morgon behandlingen av de motioner som handlar om aids. Det rör sig om 14 motioner. Redan antalet visar att detta är en fråga som tilldrar sig stort intresse. Eftersom det också rör sig om ett nytt och i många avseenden svåröverskådligt problem, kommer utskottet att ge aidsfrågan en grundlig behandling, bl. a. med hjälp av inbjudna experter.

I den partimotion som väckts av folkpartiet har vi framfört kritik av regeringen på två punkter.

Vi menar för det första att regeringen har valt en olycklig form för att leda arbetet mot aids, en form som inte möjliggör tillräckligt kraftfulla insatser.

Vi menar för det andra att regeringen har begärt otillräckliga resurser för den offensiv som är nödvändig.

Dessa synpunkter har utlöst vissa reaktioner från regeringens sida. Folkpartiet, centern och vpk har inbjudits att delta i den särskilda arbetsgrupp, aidsdelegationen, som svarar för samordning och kontakter i frågan.

Därefter har fru Sigurdsen förklarat att vår kritik mot resurstilldelningen måste bygga på ett missförstånd, eftersom de 5 miljoner som begärs i årets budget är ett förslagsanslag som, om så erfordras, får överskridas.

Det är bra att aidsdelegationen har fått ett bredare parlamentariskt inslag. Men låt mig, för att förebygga varje form av missförstånd, slå fast att det inte rubbar vår kritik mot regeringens hantering av aidsproblemet. Det var inte bristen på folkpartister i aidsdelegationen som vi vände oss mot i motionen utan bristen på handlingskraft och beslutsamhet. I det avseendet anser vi fortfarande att det råder brister.

Att förslagsanslaget vid behov får överskridas utgör faktiskt ingen riktig poäng. Den springande punkten är ju vad regeringen planerar att göra. Det är där som det brister. Planerna är helt enkelt alltför beskedliga, de står helt enkelt inte i proportion till problemets allvar och omfång.

Som Göran Ericsson sade innebär aidsproblemet att vi ställs inför ett mycket stort antal svåra politiska problem som kräver noggranna överväganden. Det är också utomordentligt brådskande att någonting görs. Problemen kräver en kraftsamling; det gäller att mycket snart ta itu med ett stort antal politiska frågor.

För att ta ett exempel vill jag nämna informationen, som ju utgör en oerhört komplicerad sida av problemet och som också berörs i interpellationen. Jag tror att vi i det svenska samhället egentligen aldrig har stått inför ett liknande informationsproblem. Möjligen kan man jämföra detta problem med de problem som vi ställdes inför vid övergången till högertrafik. I det här sammanhanget gäller det att under stor tidspress nå ut till alla människor i Sverige och att ge dem adekvata kunskaper om ett nytt allvarligt hot mot folkhälsan.

Det räcker inte att enbart nå de s. k. riskgrupperna utan många fler måste nås. Vi måste nå fram till de kända smittbärarna, smittbärare som vet att de bär på smitta. Vi måste ge dem stöd och hjälp på många olika sätt. Vi måste också hjälpa dem att leva så, att de kan undvika att föra smittan vidare.

Vi måste också nå fram till de människor som inte vet med sig att de är smittade. Vi måste hjälpa dem, så att de blir motiverade att underkasta sig prover. Det gäller ju att få större klarhet om smittans utbredning.

Vidare måste vi nå fram till de människor som löper den största risken att bli smittade. Vi måste alltså nå fram till en mängd människor inom olika yrkesgrupper som i sitt dagliga arbete kommer i kontakt med andra människors blod.

Dessutom måste vi se till att fördomarna och missförstånden skingras när det gäller smittspridningen. Det är djupt olyckligt att aids ibland beskrivs som vår tids pest. Pesten är en snabbverkande sjukdom, medan aids är en sjukdom som utvecklas mycket långsamt. Aids sprids också på ett helt annat sätt än pesten gör. Normala kontakter med HTLV-III-smittade är, som fru Sigurdsen sade, inte farliga såvitt nu är känt.

Mycket återstår dock att göra när det gäller att skingra de missförstånd som har spritts och som fortfarande råder. Man behöver bara öppna en tidning för att konstatera att kunskaperna fortfarande är mycket bristfälliga, att oron är mycket stor och att denna oro i stor utsträckning är obefogad. Men samtidigt finns det också en sorglöshet hos andra grupper som är farlig.

Informationsproblemet är alltså utomordentligt stort. Jag är fullt medveten om att insatser har gjorts för att få ut information på detta område. Det finns broschyrer på apoteken. Det finns broschyrer avsedda för ungdomar som reser utomlands. Ute i länen har man gjort sammandragningar i syfte att informera en hel del befattningshavare om sjukdomen aids. Man har också gett information i TV. Insatser har även gjorts via RFSL, RFSU och andra instanser. Men det man har gjort utgör ändå bara en bråkdel av det som behöver göras. Enligt vår uppfattning krävs det en radikalt mer omfattande informationskampanj och radikalt större ansträngningar för att nå det erforderliga målet.

Det är mot den bakgrunden som vi i vår motion har föreslagit att satsningen på detta område bör vara avsevärt mer omfattande än vad regeringen planerar.

Liksom Göran Ericsson vill också jag avsluta anförandet med att önska socialministern lycka till i detta arbete. Vi eftersträvar förvisso inte någon strid, utan vi söker nå fram till ett konstruktivt samarbete i syfte att bekämpa HTLV-III-viruset. Men när vi tycker att regeringen underskattar problemet och avsätter för små resurser, måste vi också få säga att vi har den uppfattningen.

Anf. 11 Socialminister GERTRUD SIGURDSEN:

Herr talman! På Göran Ericssons första direkta fråga kan jag naturligtvis inte ge något konkret svar, eftersom vi först nu, som jag sade, har fått in remissyttrandena över smittskyddsutredningen. Det är naturligt att vi tar del av de synpunkter som kommer fram där, innan vi formulerar förslag som sedan skall läggas fram för riksdagen i en proposition.

Jag noterar att Göran Ericsson säger att vi bör ta vara på den enighet som råder. Jag tror inte att det råder någon som helst politisk oenighet om att det behövs kraftfulla insatser både lagtekniskt, resursmässigt, informationsmässigt osv., för att vi skall kunna hindra smittspridningen. Epidemin är redan här, men den uppgift som vi naturligtvis måste ta på oss är att se till att vi i möjligaste mån förhindrar smittspridningen.

Till Daniel Tarschys vill jag säga att de 5 miljonerna, som han fortfarande kör med, är den summa som i budgeten explicit redovisas skall stå till aidsdelegationens förfogande. Om jag minns rätt är epidemianslaget, som alltså är ett förslagsanslag, 17 milj. kr.

Det står naturligtvis folkpartiet fritt att göra partipolitik av detta, vilket jag menar att man försöker göra. Det finns all anledning för oss att här ha en samlad partipolitisk syn på hur vi skall komma till rätta med denna sjukdom, som är ett allvarligt hot mot vår folkhälsa. Jag hoppas att den handlingskraft som Daniel Tarschys saknar i regeringens arbete med denna fråga skall kunna förstärkas genom att Daniel Tarschys själv kommer att få delta i detta arbete.

Anf. 12 DANIEL TARSCHIYS (fp):

Herr talman! Det vore nyttigt om socialministern ville motta synpunkter på behandlingen av aidsfrågan utan att uppfatta det så, att folkpartiet söker partipolitisk strid.

Jag behandlade i mitt första inlägg informationsproblemet, och jag sade att jag tror att vi inte sedan högertrafikomröstningen har haft ett så stort problem på samhällsinformationens område som detta. Från den utgångspunkten är de insatser som hittills har gjorts från regeringens sida alldeles för små och obetydliga. Mot den bakgrunden har vi från folkpartiet i vår motion framfört att det bör göras omedelbara förstärkningar av dessa insatser.

Fru Sigurdson borde fundera över den saken snarare än beskylla oss för partipolitik. Hon kanske också skulle läsa tidningen Arbetet. Där kommenterades vår partimotion, och man sade att det i den fanns konstruktiva tankar som regeringen borde beakta.

Hellre än att låsa sig i en försvarsposition borde regeringen nu radikalt och omedelbart göra någonting för att förstärka insatserna. Jag förnekar inte på något sätt att det redan har gjorts bra saker. Vad gäller insatsernas inriktning

har vi inte någon annan uppfattning än regeringen, men vi säger att ni har felbedömt problemets allvar och vidd.

Vår uppfattning är att det omedelbart krävs avsevärt kraftigare åtgärder. Allt vi kan göra nu kan nämligen rädda liv om ett antal år. Därför finns det ingen ursäkt för att nu dröja med en avsevärt större resurskoncentration i syfte att bekämpa smittan än vad regeringen hittills har satt in.

Överläggningen var härmed avslutad.

4 § Föredrogs och hänvisades
Proposition
1985/86:87 till lagutskottet

5 § Meddelande om frågor

Meddelades att följande frågor framställdes

den 7 februari

1985/86:366 av *Ylva Annerstedt* (fp) till utbildningsministern om de studerandes ekonomiska förhållanden:

Den senaste tidens debatt har med alarmerande tydlighet visat att de studerandes ekonomiska förhållanden är sådana att deras möjligheter att fullgöra sina studier äventyras. Många unga människor avskräcks också från att skaffa sig en längre högskoleutbildning.

Studiestödskommitténs direktiv är emellertid så snäva att de inte medger att alternativ som innebär resurstillskott kan utredas. Likaså är gränsen för kommitténs arbete satt till två år. Men de studerandes situation måste förbättras dessförinnan.

Mot denna bakgrund vill jag fråga:

Är utbildningsministern beredd att vidga studiestödskommitténs direktiv och också påskynda dess arbete?

den 10 februari

1985/86:367 av *Pär Granstedt* (c) till statsrådet Bengt Göransson om Pythagorasfabriken i Norrtälje som industriminne:

Pythagoras fabrik i Norrtälje utgör ett unikt industriminne. Omständigheterna har gjort att en ålderdomlig industrimiljö har bevarats tämligen orörd. Anläggningen är dock rivningshotad. Ett bevarande förutsätter att marken kan lösas in från det privata byggbolag som avser att bygga bostäder där. Kommun och enskilda intresserade klarar dock inte att ensamma bära denna kostnad. Med hänsyn till anläggningens riksunika karaktär vore en statlig medverkan naturlig.

Prot. 1985/86:75
10 februari 1986

Är regeringen beredd att ekonomiskt medverka till att Pythagorasfabriken i Norrtälje kan bevaras för framtiden som industriminne?

Meddelande om frågor

6 § Kammaren åtskildes kl. 12.39.

In fidem

BENGT TÖRNELL

/Gunborg Apelgren